

Asia: VN/15547/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 22 §:n ja sosiaalihuoltolain 50 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kantanne ajokorttilausuntojen rajaamisesta pois julkisesta perusterveydenhuollosta

Ajokorttilausuntojen rajaaminen julkisen perusterveydenhuollon järjestämisvastuun piiristä on kannatettava asia perusterveydenhuollon hoitovastuulla olevien ”perusterveiden” kansalaisten kohdalla.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen vaikutuksista (jakso 4.2)? Onko lakiehdotuksella jotain sellaisia vaikutuksia, joita ei esitysluonnoksessa vielä ole otettu huomioon?

Esitysluonnos antaa pääosin kattavan kuvan vaikutuksista, joilla hallituksen esityksellä on. Esitysluonnoksen perusteluista ei kuitenkaan selkeästi ilmene mitä erikoisaloja erikoissairaanhoidossa tehtävät ajoterveysarvioinnit koskevat eikä se huomioi hyvinvointialueiden syntymisen myötä liudentunutta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rajapintaa. Lisäksi sääntelyn keventämisestä aiheutuva säästö saattaa olla arvioitu yläkanttiin.

Hyvinvointialueiden syntymisen myötä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välistä rajapintaa on suunnitelmallisesti lähdetty hälventämään mm. hallinnollisia rakenteita uudistamalla ja konsultatiivista toimintaa kehittämällä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken.

Esimerkiksi muistisairauksien diagnostiikka ja hoito, mukaan lukien ajokyvyn arvioinnit toteutetaan useilla hyvinvointialueilla sekä perusterveydenhuoltoon hallinnollisesti sijoittuvilla muistipoliklinikoilla geriatrian erikoisalakohteisena toimintana että erikoissairaanhoidon hallinnollisesti sijoittuvilla neurologian erikoisalalla. Myös mielenterveys- ja päihdepalveluiden sijoittumisessa hallinnollisesti joko perusterveydenhuoltoon tai erikoissairaanhoidon on hyvinvointialueiden välillä eroja.

Perustelumuiustiossa ei käy selkeästi ilmi missä geriatrian erikoisalan hoidossa ja seurannassa olevien potilaiden ajokorttilausuntojen laatimisvastuu hallituksen esityksen mukaan jatkossa olisi. Kohderyhmä on ikääntyvän väestön ja muistisairauksien lisääntymisen myötä merkittävä. Ajoterveyden arviointi edellyttää ao. kohderyhmän osalta erityisosaamista mitä em. erikoisalat edustavat. Tapaturmien ja onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta ajokorttilausuntojen rajaaminen kokonaan pois perusterveydenhuollosta sisältää merkittäviä riskejä erityisesti iäkkäillä.

Ajoterveyden arviointi edellyttää laajaa kokonaisnäkemystä asiakkaan terveydentilasta, mahdollisista pitkäaikaissairauksista, lääkityksistä ja niiden yhteisvaikutuksista, toimintakyvystä ja kognitiivisista kyvyistä, joista yksityisessä terveydenhuollossa ei välttämättä yksittäisellä asiakaskäynnillä ole mahdollisuutta saada luotettavaa kuvaa. Muistisairauden varhaisvaiheessa tehtävä ajoterveyden arviointi on kiinteä osa muistisairauksia sairastavien potilaiden hoidon seurantaa ja hoitosuunnitelmaa liikenne- ja ajoturvallisuusriskien vähentämiseksi. Vastaavalla tavalla myös mielenterveys- ja päihdesairauksien osalta tarvittava erityisosaaminen on mielenterveys- ja päihdesairauksiin erikoistuneissa yksiköissä riippumatta niiden hallinnollisesta sijainnista.

Yksityisten lääkäripalvelujen saatavuus ja saavutettavuus vaihtelee hyvinvointialueittain ja sen vuoksi hallituksen esityksen kategorinen noudattaminen voi asettaa esimerkiksi liikkumisrajoitteiset tai taloudellisesti heikommassa asemassa olevat eriarvoiseen asemaan.

THL ehdottaa perustelumuiistioon kirjattavan epäselvyyksien välttämiseksi, että erikoissairaanhoidolla tarkoitetaan kaikkien muiden erikoisalojen kuin yleislääketieteen erikoisalalla hoitovastuun piiriin kuuluvia potilaita, joiden sairauden tilalla tai hoidolla voi olla vaikutusta ajokykyyn. Kirjaus varmistaisi tasalaatuisuutta ja yhdenvertaisuutta liikenne- ja ajoturvallisuuden osalta tunnistettujen erityisryhmien ajokyvyn arvioinneissa hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon organisoitumis- ja toteutustavasta riippumatta.

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä perusterveydenhuollossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista perusterveydenhuollossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä erikoissairaanhoidossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista erikoissairaanhoidossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu yksityisille lääkäriasemille: Teillä laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä vuosittain?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii lääkärin tehokasta työaikaa?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii sairaanhoitajan tehokasta työaikaa?

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta?

-

Niemi Anu
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL - SOTE-osasto